

salta una llebre, ó llebra, si és femella», MGadea (T. del Xè 1, 25), i d'això mateix ha de tractar-se quan a la Vall d'Assua m'asseguren que a Llessui usen *llebre* com a masculí (1959).¹

Un problema espinós i obscur el presenta el mossàr. *läbbäi* del nostre RMA.;² del qual tracta, amb molta circumspècció i l'acostumat saber, David Griffin en la seva tesi (pp. 152-3), i sense arribar a conclusions decidides, si bé decantant-se a rebutjar la idea que sigui un mot relacionat amb el port. *láparo* 'llogigó, catxap' i francès *lapin*; l'obscura qüestió tractada sovint per JHubschmid, des del seu treball de la *Festschrift Jud.*, 1943, 272 (amb les seves conclusions incertes sobre una connexió etimològica «pre-indoeuropea» amb el ll. LEPUS, que separen tan bravamet del gr. *λάγως*). Creu que prové de LEPUS, -ORIS, i deixa enlaire el problema, encara més obscur, de la terminació -äy, que resta bastant misteriosa. En tot cas és clar (per la -p-, per tota l'estructura, i per tota mena de raons) que no és un mot semític ni pròpiament àrab, per més que RMA. el catalogui com a àrab (hisp.-àrab, ben entès).

He trobat altres casos d'aquest estrany -äi (d'algun en tracto en aquesta obra mateixa, d'algun altre en l'*Onom. Cat.*) que potser conduixin un dia a la solució del problema. De tota manera caldrà tenir en compte el nom de la important partida de *Llibei*, coster muntanyós damunt de Montitxelvo (vall d'Albaida-Gandia), comarca on abunda tant la llebre, de les quals em parlaren molt a Quatretonda (supra); i a Castelló de Rugat, poble adjacent a Montitxelvo, me'n parlaven a cada pas, detallant com «caçar una *lèbre* és molt difícil perquè coneixen les *trotxes*» (1962); el nom mateix de Montitxelvo, òbviament mossàrab, potser aHudeix a escenes de cacera (MONTEM CERVIDUM?, MONTE DE CERVO?).³

DERIV.: *Llebrer* [Llull]: «lo --- capdillo --- isqué per pendre delit ab falcons e *lebrers*, e caçant trobaren una *lebre* --- e lo mariner li ajudà a pendre la *lebre*», *Tirant* (passatge que potser encara és de JoMartorell en el començ de Galba, Ag. III, 282); «*lebrer*: canis leporarius», Busa-N. 1507 (D-III-4); «*allebrer* o galgo: canis leporarius», OPou (*ThPu.*, 56); el Vocab. Cat.-Al. de 1502, només el fem., tot i donar-li traducció masculina: «la *llebrera*: der lait-hunt», n.º 1184; segons JMBover l'ús mallorquí distingeix entre *ca llebrer* = cast. *galgo*, i *ca +llebrí*: perro lebril (*Not. Isl. Mall.*, p. 27); mot aquest, ignorat pels *DFa.*, *AlcM*, *DAmen.*, *DFgra.* i tots. I distinció que potser hauria de patrocinar la llengua literària: perquè, de fet, no sols (fent falta un equivalent castís del cast. *galgo*) sovint es pren *llebrer* per 'galgo' (equivalència que li dona el *DFgra.*, s. v. *ca*, i *DAmen.*, s. v. *ca*), car llavors convindria reservar *llebrer* per al gos de gran velocitat, i usar *llebrí* pel que corre força, però no tant, i s'especialitza a agafar la llebre.

Amb significat secundari. *Llebrers* (*lèbrés*) són les bigues que serveixen per aguantar les ventres pall. (Estaon de Cardós, 1934), *Aliga llebrera* 'falcó', Alzira (1962). *Llebrera* 'giny de setge per gitar pedres', Desclot (*NCL.* v, 100.16, 101.8, cita in extenso en

AlcM). + «(L)*lebruna* adj.: cosa de lebre, *leporius*», potser no és mot verament català, car no el trobo més que en Busa-N. 1507, que aquí segueix el Nebr. castellà.

Llebrat m. 'una llebre petita' (cf. FARNACA) als Angles de Capcir (1960); un *llebraut* a Illa de Tet (*AlcM*, que sol caricaturar deplorablement aquest nom com a Illa del Tec [!]), -*ayk* a Oleta, -*au* en els altres pobles ross. de l'ALF (i així ho escriu Saïssset), a mall. *llebrató* o *llebretí* usats tots dos per M. Sa. Oliver, mall. *llebrétona* (AMAlcover), *llebró*, *llebrona*, *llebrót*, *llebróti*.

Pall. *llebrastra*, a Senterada (*AlcM*); i a La Llaguna de Capcir sento un *lèbrastó/-ú* (que és nom d'una de les cases del poble: *Cal Ll.*, 1960). Potser vénen aquests dos últims, del ll. LEPORASTER, -ASTRI, -ASTRA, etimologia que ja argumento i documento amplemment en el DECH (LIEBRE, notes 1-3); cal afegir-hi que també es pot pensar en un sufix bascoide: sul. i bnv. *bagasta* 'faig petit' (de *bago-a* < ll. FAGUS), *measta* «delgaducho» (cf. *mee*, *mebail* etc. «delgado»); per al gr. *ράπιστρον, ll. *rapistrum*, en què pensen M-Lübke (a. prop. del dicc. EWUG de Rohlf's) i Cornu (*Gr. Gru.*, § 13) per al port. *labrésto* etc., veg. M-Lübke, *ASNSL* CLXV, 110; el cast. *alebrestado* 'femeller, excitable sexualment' és sobretot hisp-amer.: «La nina Griselda pasó una vez cerca de mi chinchorro <'llagut amazònic'> y con una mano insinuante la cogí del cuadril --- me sacudió con un cosquilleo: —Pocapena, ya sabía que eras *alebrestao*» escriu el colombià Eustasio Rivera (*Vorágine*, p. 42).

Llebrada. *Llebrenc*. *Llebreta*. *Llebreter*. *Llebronar*, *allebronat*. *Allebrar*, *allebrerat*, *allebregat*, on sembla haver-hi una contaminació (*llambrejar?*, *bregar?*). Derivat savi: *leporid*.

¹ Car no hem de pensar que allà s'hagi mantingut excepcionalment el gènere masculí que tenia el llatí clàssic LEPUS, i que han mantingut el romanès, el sard, la llengua d'oïl i alguns dels parlars italians, però que apareix canviat en femení pertot, a la major part de la Romània: it. *lèpore*, oc. *lèbre* f., port. *lebre*, cast. *liebre* i fins en el domini francoprovençal, sense excloure'n l'alt-aragonès (que és *lèbre* < lie- a SJuan de Gistau, 1965). —² La lectura no ofereix dubte, car hi està escrit tres cops i el ms. és perfectament clar, pp. 171a, 327, 455. El significat, no del tot, car li dona tant l'equivalència «cuniculus» com «lepus»; però encara que en la part àrabo-llatina li dona juntes les dues traduccions, i aquella primer, en la part llatino-àràbiga el posa (p. 455) com a glossa de «lepus», darrere dels mots àrabs *'árnab* i *harnaq* que només designen la llebre; i, a la p. 327, com a glossa de «cuniculus», però aquí només darrere del mot mossàrab *qunilya*, i després, darrere *harnaq* ('llebre jove') també *läbbäy*; ara bé és sabut que aquesta obra segueix pertot el sistema de donar, darrere la traducció pròpia, que posa en primer lloc, un o més mots que expressen idees merament afins, sense fornir explicacions que separin aquests d'aquella; es pot, doncs, i sembla obligat,